

január - február 2025

číslo 1/2025

dvojmesačník

SMAJ-ko

Skupina Mladých Autorov z Javorínskej

ÚVODNÉ SLOVO

Milí kolegovia, kamaráti a všetci čitatelia SMAJ-ka:

Nový rok sa začal v plnom prúde a my sa nevieme dočkať, čo nám tento rok prinesie. Ako je u nás už tradíciou, tak sme nový rok privítali novoročnou diskotékou, na ktorej sme si zatancovali na naše obľúbené hity. Taktiež sme sa rozprávali o cieľoch a predsavzatiach na rok 2025 a čo môžeme urobiť, aby sa nám ich podarilo naplniť. Diskutovali sme aj o tom, čo je pre nás významné a ako by sme si tento rok predstavovali. Všetci sme sa zhodli na tom, že je dôležité, aby sme si zachovali pevné zdravie a aby sme zostali všetci spolu. Do nového roku Vám prajeme, aby sa Vám splnilo všetko, čo si prajete a aby ste zostali zdraví a spokojní.

Autorky obrázka na titulnej strane sú Ivetka Kahúnová a pani komisárka JUDr. Zuzana Stavrovská, ktoré robili suché plstenie na Dni tvorivých dielni v CSS.

autori obrázka sú prijímatelia 3. skupiny

ČO SME SPOLU ZAŽILI

Výlet do SNG pre nevidiacich a slabozrakých

V stredu koncom januára sa naši nevidiaci a slabozrakí klienti (Margot, Martin, Andrejka a ja) spolu s terapeutmi zúčastnili architektonickej výstavy od architekta Vladimíra Dedečka, kde sme si rozoberali architektonické zloženie významných budov našej krásnej pani na Dunaji – Bratislavy. Najprv sme si niečo porozprávali o architektúre SNG, potom sme sa rozdelili do skupín, kde nám ešte lektori samostatne porozprávali o ďalších významných budovách v Bratislave. Mňa zaujal Súd pri Kapucínoch, rozprávali nám o súdnych sieňach a archívárskych priestoroch súdu. Ďakujeme zamestnancom SNG za pútavý výklad a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Napísal: Lacko Kordovaník

Včera som bola s našimi nevidiacimi kamarátmi v SNG, kde bol program iba pre nás, zrakovo postihnutých. Boli tam pripravené makety budov, ktoré sme si mohli ohmatať, napríklad budova Súdu a bývala škola politická. Rozprávali nám o známom architektovi, ktorý sa volal Vladimír Dedeček. Veľmi sa mi to páčilo.

Napísala: Margot Callová

Volám sa Martin a chodím do 4. skupiny do CSS Javorinska, kde pre nás pripravili výlet do galérie. Pani z galérie nám hovorila o Vladimírovi Dedečkovi, to je architekt, čo navrhol súd. Mohli sme si ohmatať makety Najvyššieho súdu a bývalú Politickú školu. Potom sme výťahom išli do výstavnej časti, kde sme sa posadali a počúvali výklad. Páčilo sa mi to.

Napísal: Martin Szusztor

Novoročná diskotéka

Novoročná diskotéka začala o 10 hodine. DJ bol Andrej a Robko sa pridal. Tancovali sme na Evu Mazíkovú, Ja (Iveta) som tancovala s Dušanom Vranom. Veľmi sa nám to páčilo ako sme tancovali s Mirkom Vanákom a Luciou Ťažarovou. Dáška sa pozerala ako tancujeme, lebo ju bolí noha. Na budúci rok sa môže diskotéka opakovať, veľmi sa to páčilo všetkým. Tešíme sa na diskotéku o rok.

Napísala: Iveta Kahúnová a Daša Pucherová

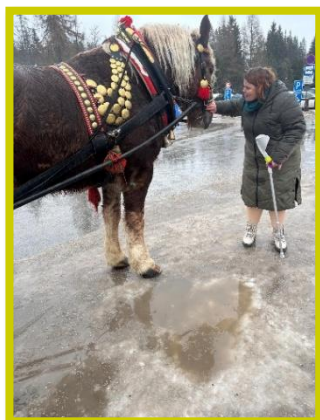

Výlet Tatry

Ráno sme sa zobudili a išli sme na výlet do Vysokých Tatier, do Starého Smokovca. Cestovali sme vlakom, došli na stanicu Poprad-Tatry, kde sme potom prestúpili na vláčik Starý Smokovec. Vítal nás tam hotel Starý Smokovec. Išli sme do izby, položili sme kufre na zem a hneď sme išli von na prechádzku okolo hotela. Po chvíli sme sa vrátili celá skupinka a vybrali sme sa na výlet do Tatranskej Polianky, kde nás odviezla tatranská električka. Bola tam taká malá reštaurácia Poliankovo, kde sme si dali kávu a bola som prekvapená, lebo moja kamoška Dáša si objednala kávu, na ktorej bola z peny mlieka urobená jej fotka, čiže aby ste rozumeli, tak mala kávu a na nej jej fotka .

Išli sme späť do hotela, dali sme si večeru a kto chcel išiel do bazéna. V utorok sme sa zobudili a išli sme hneď po raňajkách na výlet na Hrebienok, kde sme obdivovali Ľadový dom. Potom sme išli na Štrbské Pleso, kde nás čakal krásny koník s kočom a prešli sme všetky kúty. Páčilo sa mi, že sme išli aj na koláč a kávičku. Došli sme na večeru a v stredu sme išli domov. Páčilo sa mi v Tatrách a aj to, že sme tu boli spolu traja kamaráti z CSS a Majka.

Napísala: Beáta Achbergerová, Dáša Pucherová, Branislav Ivančík za pomoci rodičov

Na kávičke v Radničke

20. februára o 9:00 hodine sme boli v kaviarni Radnička na prednáške o liečivých bylinkách. Miško Vlčan z Bojnei nám hovoril aké bylinky pestujú a čo z nich vyrábajú. Robia napr. pesto a mäta posypú na koláčiky. Vyrábajú aj masť na rany a na pery. Miško to pekne porozprával a všetci mu tleskali. Potom nám Milotka objednala kávu mne a sebe kapučíno. Potom sme boli na prechádzke. Ďakujem Milotke, že nám urobila pekný program. Radi pôjdeme aj nabudúce.

Napísala: Dáška Pucherová, Iveta Kahúnová a Majka Šišláková

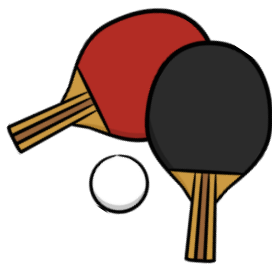
Pingpongový turnaj

Naši klienti z CSS Javorinská mali príležitosť prihlásiť sa na každoročný pingpongový turnaj. Z každej skupiny sa prihlásili prijímatelia, ktorí mali chuť hrať. Za moju skupinu číslo 4 išli zabojuvať Janka a Jarko. V deň turnaju sme sa stretli v jedálni, kde sa najprv losovalo, kto bude s kým hrať. Potom to začalo, všetci sme povzbudzovali svojich zástupcov a kamarátov. Naši zástupcovia nepostúpili do finále, aj keď sme im všetci zo štvorky držali palce. Bola super atmosféra, finále bolo napínavé. O prvé tri miesta

hrali Beátka, Tomáško, Paľko a Majka. V zápase o tretie miesto vyhral Paľko a prvé miesto obsadil Tomáško. Víťazi dostali diplom a sladkú odmenu. Najviac sa mi páčilo, že sme sa všetci kamaráti stretli a gratulujem víťazom.

Napísal: Ladislav Kordovaník za pomoci terapeutky Hanky

Pochovávanie basy a oslava 50. narodenín

Včera sme mali pochovávanie basy a oslavu 50. narodenín. Najprv sme Robkovi Vladárovi zagratalovali a potom sme mali diskotéku, kedy začal program ku pochovávaniu basy. Chalani niesli basu a dievčatá akože plakali a bolo občerstvenie, ktoré doniesol Robko.

Napísal: Lukáško Tvorík

Pochovali sme basu, ktorá bola zakrytá v deke a potom ju prenášali do pivnice, páčilo sa mi tancovanie. Najprv sme tancovali a potom sme pochovali basu a dievčatá začali “plakat”.

Napísal: Miroslav Vanák

K nám prišiel náš dobrý oslávenec. Robil nám oslavu a my sme mu zagratalovali. Priniesol nám zákusky aj chlebičky. Potom sa začalo pochovávanie basy. Najprv sme mali diskotéku. Potom sme vystupovali s divadielkom. Dievčatá hrali plačúce babky, bolo nám smutno za basou.

Napísala: Silvia Stehová

Valentínsky karneval

ROZHOVOR

O práci, plánoch aj záľubách sa porozprávali s pani komisárkou (pre osoby so zdravotným postihnutím) JUDr. Zuzanou Stavrovskou naši redaktori Simonka Sadloňová & Lukáš Tvorík. Článok spracovali terapeuti Iveta Marušková a Barbora Horínková.

Koho zastupujete pani komisárka?

Zastupujem všetkých ľudí so zdravotným postihnutím na Slovensku, občanov Slovenska i cudzincov. Všetci ľudia sa na mňa môžu obrátiť, ak majú nejaký problém. Nemusia to byť len ľudia so zdravotným postihnutým, ale aj príbuzní, známi, susedia, kolegovia, ale napríklad aj pani riaditeľka, ak chcú riešiť problém ľudí so zdravotným postihnutím.

Koľko máte zamestnancov?

Minulý rok sa nám podarilo rozšíriť počet zamestnancov. Aktuálne máme 22 zamestnancov. Ja som štatutár, zodpovedný za celý úrad. Riaditeľ riadi zamestnancov úradu. Máme dve asistentky a pani hovorkyňu, IT špecialistu zodpovedného za web stránku, viacerých právnikov a sociálnych pracovníkov.

Čo je úlohou Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím?

Pôsobnosť komisára alebo čo komisár môže robiť je určené v zákone. Ten zákon sa volá Zákon o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím. Je to zákon 176 z roku 2016.

V prvom rade riešime individuálne podania. To znamená, že každý kto sa obráti na úrad, kto pošle poštou list, pošle mail alebo príde osobne rozpovedať svoj problém, tak to riešime. Riešime to tak, že spíšeme, čo je podstata problému, lebo musíme mať k tomu doklady a dokumentáciu. Ten človek prinesie alebo pošle dokumentáciu, všetky papiere a listiny, ktoré má k tomu prípadu. Ak nemá, my si ich vyžiadame z úradu. My sa pýtame toho úradu, ktorý zasahuje do jeho ľudských práv, že ako sa to celé deje. Ten úrad v zákone nazývame ako orgán verejnej správy. Ak zistíme, že urobil chybu, tak potom ukladáme opatrenia na nápravu, aby k tomu viac nedochádzalo, aby sa ohrozenie ľudských práv zrušilo. Orgány verejnej správy sú napríklad úrady sociálnych vecí alebo DSS-ky, Sociálna poisťovňa, školy, mesto, dedina, obec a iné. Úrad koná voči nim, keď neposkytujú starostlivosť tak, ako majú. Môže to byť problém napríklad, že Vás nepustia do reštaurácie. Povedia, že táto reštaurácia nie je určená pre vozíčkarov. Orgány verejnej správy musia vytvoriť podmienky tak, aby ich mohli navštíviť ľudia so zdravotným postihnutím.

Ako dlho pracujete na úrade?

Robím na úrade od otvorenia úradu, od 1.3.2016. Zvolili ma ako historicky prvú komisárku v decembri 2015 poslanci Národnej rady. Za 3 mesiace som otvorila úrad. Najprv sme hľadali priestory, ktoré by vyhovovali tomuto úradu, aby bol úrad bezbariérový a aby sa dalo parkovať bez problémov pre držiteľov parkovacích preukazov. Funkčné obdobie pre komisára je 6 rokov. V decembri 2021 ma poslanci Národnej rady znovu zvolili za komisárku úradu. Už 9 rokov vykonávam túto prácu, toto poslanie.

Prečo vznikol tento úrad?

Slovenská republika v roku 2010 ratifikovala – uznala – Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím a zaviazala sa tak založiť takýto nezávislý orgán na obhajobu, sledovanie a presadzovanie práv osôb so zdravotným postihnutím.

Čo robíte pre nás ľudí s mentálnym postihnutím?

V prvom rade riešime Vaše vzdelávanie. Je to hlavne prístup k vzdelávaniu, napríklad vytváranie podmienok v škole, aby ste mohli chodiť do školy, keď dovriete potrebný vek, aby Vás škola prijala.

Ďalšie veci, ktoré riešime vo veľkej miere, sú konania o spôsobilosti na právne úkony. Veľmi bojujeme proti tomu, aby sa ľudia obmedzovali v spôsobilosti na právne úkony, a tak vstupujeme do konaní o právnej spôsobilosti na súdoch, aby k tomu nedošlo.

Snažíme sa, aby sa prijal v roku 2025 nový zákon o opatrovníctve. Voláme to ako opatrovnícka reforma. A tiež sa usilujeme, aby sa prijal aj nový zákon o podporovanom rozhodovaní. Keď sa potrebujete rozhodnúť, aby ste dostali podporu. Môže to byť ktokoľvek, v koho máte dôveru, aby ten človek mohol ísť s Vami vybavovať veci, ktoré potrebujete.

Ľudia s mentálnym postihnutím chránime aj z pohľadu ich dôstojnosti a ich dôstojného života. Hovoríme ľuďom o tom, ako sa správať k ľuďom s mentálnym postihnutím a ako s nimi komunikovať.

Riešime dostupnú zdravotnú starostlivosť. Aby sa napríklad lekár porozprával s Vami o vašom zdraví a nie s Vašimi rodičmi alebo s opatrovníkmi.

Ľudia s mentálnym postihnutím majú často problémy s mobilitou. Keď má niekto problém s mobilitou, tak kladieme dôraz na to, aby vybudovali schodiskovú plošinu alebo výtah a podobne.

Máme i veľa podnetov, ktoré súvisia s cestovaním vlakom alebo autobusom. Riešime napríklad aby vodič autobusu pomohol pri nastupovaní alebo spustil nástupnú plošinu v autobuse či trolejbuse.

Pomáhame pri vybavovaní invalidných dôchodkov. Riešime ťažkosti pri vybavovaní invalidných dôchodkov z mladosti.

Akú ste mali predtým prácu?

Vždy som túžila robiť prácu, ktorou by som mohla pomáhať ľuďom. Vyštudovala som Právnickú fakultu na Univerzite Komenského. Pracovala som ako advokát a v práci som často pomáhala, zastupovala osoby so zdravotným postihnutím. Veľa som písala a publikovala brožúrky pre Združenie pre osoby s mentálnym postihnutím v SR. Pracovala som asi 30 rokov v Združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike ako podpredseda tohto združenia. Rôzne mimovládne organizácie zastupujúce ľudí so zdravotným postihnutím, ktoré pôsobia na Slovensku ma odporučili, aby som robila komisárku pre osoby so zdravotným postihnutím.

Čo sa Vám najviac páči na Vašej práci?

Vízia, že niečo môže byť lepšie a že môžem pomôcť zmeniť podmienky pre ľudí so zdravotným postihnutím na Slovensku.

Čo robíte vo voľnom čase?

Kedysi som veľa športovala. Rada lyžujem. Plávala som, hrala som volejbal, korčuľovala som. Odkedy robím túto prácu, tak nemám veľmi čas na športovanie. Keď mám voľný čas, tak som s rodinou. Mám 4 vnúčence a hlavne sa venujem im. Mám záhradu, kde sa starám o kvety. Pestujem zeleninu a mám rada zvieratá. Mám veľkého psíka a 2 mačky. Milujem Vysoké Tatry a ak mám čas, rada si naplánujem túru. Rada aj tancujem a dokonca som chodila na brušné tance.

Boli ste u nás? Páčilo sa Vám u nás?

Boli sme u Vás pred 2 rokmi. Robili sme dobrovoľnícku prácu, kedy sme trhali burinu, natierali plot a sadili kvety. Chceli sme, aby ste mali krajšie prostredie. Pred Vianocami sme boli u vás na dielničkách, tvorili sme diela z keramiky a textilu. Mám veľmi rada aj výtvarné práce. Veľmi sa nám to páčilo a radi k Vám prideme aj nabudúce.

Pani komisárke ďakujeme za poskytnutý rozhovor.

MÔJ ZÁŽITOK

Luskáčik muzikál

Bol som na Luskáčikovi, ktorý bol tu na štadióne v Bratislave. Tancovali tam, vystupovali tam, spievali tam aj hrali. Ja som sedel na lavičke a pozeral som sa na nich ako tam tancujú vystupujú a spievajú. A bola prestávka, po prestávke to pokračovalo ďalej a bolo koniec. Bol som tam s babkou a veľmi sa nám to páčilo a keby to dávali ešte raz tak by som išiel znova.

Napísal: Lukáš Tvorík

Bola to sobota 25.1. čiže január o 14.00 to začínalo. Bola tam moja mama, otec, ja a neterka.

Napísal: Miroslav Vanák

TVORBA NAŠICH PRIJÍMATEĽOV

prijímatelia
z kresťanského
krúžku

→ Marek
Brezovský

Janka ←
Valentová

Nina
Bakošková

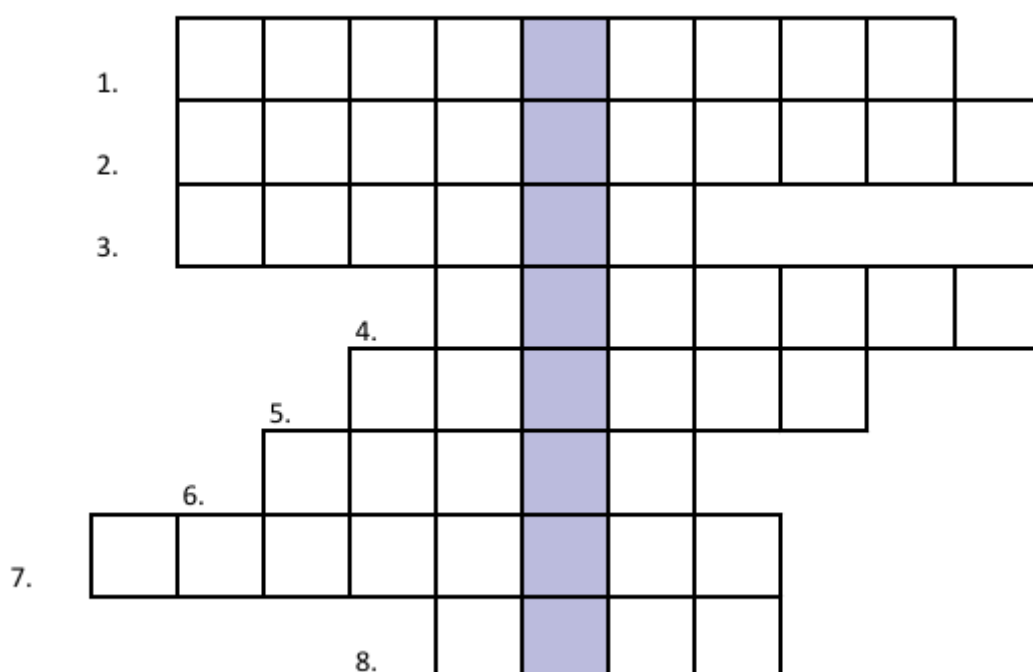
→ Katka
Krkošková

TAJNÍČKA

Správna odpoveď z čísla 6/2024 znie: PERNÍK.
Srdečne blahoželáme výhercom minulého čísla:
Dáša Pucherová, Peter Srnánek, Martin Szusztor.

Správne odpovede z krížovky je potrebné doručiť do skupiny č. 6 do 18.4.2025 .

1. Ako sa volá zimný šport na písmeno „L“?
2. Ako sa nazýva sviatok, ktorý sa vždy oslavuje 6.1.?
3. Ovocie, ktoré sa podobá na grapefruit, no konzumuje sa najmä cez zimu a začína sa na písmeno „p“?
4. V ktorom mesiaci v BSK bývajú jarné prázdniny?
5. Má viac dní január alebo február?
6. Keď vonku sneží, tak bývajú zvyčajne zasnežené _ _ _ _ _ .
7. Hlavne v zimnom období bývajú ľudia chorí, a preto by mali užívať viacej v _ _ _ _ _ .
8. Čo môže cez zimu padať okrem dažďa?

SRDEČNE BLAHOŽELÁME

Narodeniny

Anička S. – 51 rokov

Filip B. – 30 rokov

Janka B. – 61 rokov

Karol H. – 25 rokov

Ladislav K. – 32 rokov

Lucia K. – 25 rokov

Marek D. – 32 rokov

Margot C. – 23 rokov

Peter E. – 33 rokov

Silvia S. – 53 rokov

Tomáš G. – 34 rokov

Meniny

Andrea D. – 5.1.

Andrea Sz. – 5.1.

Andrea St. – 5.1.

Dáša P. – 10.1.

Tamara U. – 26.1.

Veronika J. – 4.2.

prijimatelia
zo skupiny 5

SUDOKU CHARLIEHO HNILICU

Sudoku – ľahké

1				3	6		5	
	8			2	1	4	7	3
9		7	4			6		2
6		9	8	7	4	1		5
	1	5	3		2			8
	7	3		1	9	2	4	6
3	5	4	6				2	
7	6	1				3	8	4
2	9	8	1		3	5	6	7

Sudoku - stredne ťažké

	1	2	8	3	4	7	9	6
	3	9		7	6		8	5
		7	2		5			4
		1		8	9	4	7	
		8	4		7		6	3
6	7		3					9
			7	4	3			
7	8	3	5	6			4	1
	4		9			6	3	7

JAZYKOVÉ OKIENKO PETRA SRNÁNKA

Ruština

ЯНВАРЬ (JANVÁR) = január

ФЕВРАЛЬ (FEVRÁL) = február

МАРТ (MART) = marec

АПРЕЛЬ (APRÉL) = apríl

МАЙ (MAJ) = máj

ИЮНЬ (IJÚŇ) = jún

ИЮЛЬ (IJÚL) = júl

АВГУСТ (ÁVGUST) = august

СЕНТЯБРЬ (SINŤÁBR) = september

ОКТЯБРЬ (AKŤÁBR) = október

НОЯБРЬ (NAJÁBR) = november

ДЕКАБРЬ (DEKÁBR) = december

NÁŠ RECEPTÁR DOBRÝCH NÁPADOV

Gnocchi

Suroviny:

- 1 cibuľa,
- 1 strúčik cesnaku,
- 1 smotana na varenie,
- 250 g mozzarella,
- 1 malé maslo,
- malé paradajky,
- šampiňóny,
- 2 – 3 lístky bazalky,
- petržlenová vňať,
- soľ,
- mleté čierne korenie,
- gnocchi.

Postup:

Najprv si očistíme cibuľu , cesnak , bazalku, šampiňóny a nakrájame to na drobno. Potom umyjeme paradajky a prekrojíme na polovicu. Syr nakrájame na plátky, vňať umyjeme a nakrájame. Na panvici roztopíme maslo a pridáme cibuľu i cesnak. Po chvíli pridáme aj šampiňóny. Spolu podusíme, zalejeme smotanou a osolíme i okoreníme. Do pekáča to potom dáme spolu s gnocchmi. Na vrch neskôr dáme paradajky, syr, bazalku, petržlenovú vňať a plátky masla. Nakoniec to dáme do zohriatej trúby zapiecť na 200 °C a zapekáme to 15 minút .

Napísala: Lenka Musilová

REDAKČNÁ RADA SMAJ-KA

Redakčná rada: Beáta Achbergerová, Mgr. Beata Dúczová, RNDr. Anna Frolkovičová, Ing. Iveta Marušková, Mgr. Marcela Pilátová

Grafická úprava: Mgr. Baška Horinková, Ing. Iveta Marušková, Mgr. Marcela Pilátová

Redaktori pravidelných rubriek: Charlie Hnilica, Peter Srnánek

Ostatní prispievatelia: Beáta Achbergerová, Margot Callová, Branislav Ivančík, Iveta Kahúnová, Lacko Kordovaník, Lenka Musilová, Daša Pucherová, Silvia Stehová, Martin Szusztor, Majka Šišláková, Lukáško Tvorík, Miroslav Vanák

Distribúcia časopisu: skupina č.6.

Adresa: CSS Javorinská 7a, 811 03 Bratislava

KONTAKT

Telefón: 02/ 62 80 40 81

Mail: cssjavorinska@cssjavorinska.sk

Web: www.cssjavorinska.sk

Facebook: www.facebook.com/cssjavorinska